

നമ്മുടെ ശരീരത്തിൽ ശിരസ്സിന് വലിയ സ്ഥാനമുണ്ട്. അത്രയും പ്രധാനപ്പെട്ടതാണ് നമ്മുടെ മനുഷ്യസ്വഭാവത്തിൽ ക്ഷമ.

മനുഷ്യസൃഷ്ടിയുടെ അടിസ്ഥാനസത്ത മണ്ണാകുന്നു. പ്രത്യുൽപന്നത, സഹകരണം, ക്ഷമ, ഗുണ കാംക്ഷ എന്നിവയാണവ. അതുതന്നെയാകുന്നു മനുഷ്യസ്വഭാവങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനം. ആ ഗുണങ്ങളിലാണ് അവന്റെ സാമൂഹികത ഉറപ്പിച്ചത്. അവന്റെ സാമൂഹിക ബന്ധങ്ങളുടെ സുതാര്യമായ നിലനിൽപ്പിനാധാരവും അതുതന്നെയാകുന്നു. ജീവിതവിജയം നിലയുറപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതും അത്തരം ഗുണങ്ങളിലാകുന്നു.

ശാന്തിയും സമാധാനവും മനുഷ്യരുടെ സ്വപ്നം. ക്ഷമയും വിട്ടുവീഴ്ചയുമാണ് അവന്റെ ജീവിതത്തെ ശാന്തിപൂർണ്ണമാക്കുന്നത്. വ്യക്തിയും സമൂഹവും അതിൽ തുല്യമാണ്.

ക്ഷമയറ്റാൽ അവസ്ഥകൾ തകരാറിലാകും.

ഭൂമിയിൽ മനുഷ്യർക്ക് മാത്രമായി ഏകദൈവം നിശ്ചയിച്ച ഉന്നത ഗുണമാകുന്നു ക്ഷമ. ക്ഷമ യില്ലെങ്കിൽ പിന്നെ മൃഗവും അവനും തുല്യം.

ക്ഷമക്കുമുമ്പ് ഒരു പരിധിയെന്ന വാക്ക് സാധാരണ കേൾക്കാറുണ്ട്. എന്നാൽ ഭൂമിയോളം ക്ഷമിക്കുക എന്നതാണ് ജീവിതവിജയത്തിനാധാരം. സാഹചര്യം അനുകൂലമാണെങ്കിലും പ്രതികൂലമാണെങ്കിലും ക്ഷമിക്കാൻ കഴിയുന്നത് ഉന്നത മനസ്സുള്ളവർക്ക് മാത്രം.

ഒരിക്കൽ പ്രവാചകൻ മുഹമ്മദ് നബി തന്റെ അനുയായികളോട് പറഞ്ഞു: “ഗുസ്തിയിൽ ജയിക്കുന്നവനല്ല ശക്തൻ. കോപം വരുമ്പോൾ സ്വന്തത്തെ നിയന്ത്രിക്കുന്നവനാകുന്നു.”

മനുഷ്യരുമായുള്ള ബന്ധങ്ങളിൽ പല സ്വഭാവത്തിനും സ്വാധീനമുണ്ടാകാം. പലതിനെയും മാറ്റിനിർത്തുകയുമാകാം. ബന്ധം ഏത് തരത്തിലുള്ളതായാലും മാറ്റിനിർത്തപ്പെടാത്തതാകുന്നു ക്ഷമ.

തമ്മിൽ ബന്ധപ്പെടുന്ന രണ്ട് പേരിൽ പരസ്പരം സംതൃപ്തിയേകുന്ന സ്വഭാവവും സമീപനവും ഇല്ലാതിരിക്കുക സ്വാഭാവികം. ഒരാളിലല്ലെങ്കിൽ മറ്റേയാളിൽ ഏറിയോ കുറഞ്ഞോ അപരനെ അലോസരപ്പെടുത്തുന്ന സ്വഭാവ-സമീപനങ്ങളുണ്ടാകാം. അവിടെ യൊക്കെ ക്ഷമ എന്ന ഉന്നതമായ മാനുഷികവികാരം കൈക്കൊള്ളണം. സാമൂഹികമായ ബന്ധത്തിന്റെ കെട്ടുറപ്പിന് അത് അത്യന്താപേക്ഷിതമാകുന്നു. ക്ഷമയുടെ അഭാവത്തിൽ സാമൂഹിക സമ്പർക്കം പ്രയാസമായി മാറും.

പ്രതികാരം ചെയ്യാൻ കഴിവുള്ളതോടൊപ്പം മാപ്പ് ചെയ്യുകയെന്നത് വിശാലമായ മനസ്സിന്റെ ഗുണം. ഇക്കാലത്ത് ഇല്ലാതെപോയ ഗുണവും അതാകുന്നു. ചെറിയ പ്രശ്നങ്ങളുടെ പേരിൽ പേരിൽ ഉണ്ടാകുന്ന വലിയ കഴപ്പങ്ങൾ അതല്ലേ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്?

ഔന്നിത്യത്തിന്റെ അടയാളമാകുന്നു ക്ഷമ. വ്യക്തിത്വത്തിന്റെ പൂർണ്ണതയും. എത്രമാത്രം ക്ഷമയുണ്ടോ വ്യക്തിക്ക് അത്രമാത്രം ഉന്നതി കൈവരിക്കാനാകും.

നന്മ അനുവർത്തിക്കുന്ന ജീവിതമേഖലകളിലാണ് ക്ഷമ ഏറെ വേണ്ടത്. എന്തെങ്കിലും നല്ല കാര്യം ചെയ്യാൻ മുതിരുമ്പോഴായിരിക്കും ആവശ്യമില്ലാത്ത ഒരു കാര്യത്തിന് വേണ്ടിയുള്ള മോഹം മനസ്സിൽ ഉണ്ടാകുന്നത്. ഉടനെ ആ ശ്രമം ഉപേക്ഷിച്ചു നാം മോഹത്തിന്റെ പിന്നാലെ പോകുന്നു. ഇത് പൈശാചികവികാരമാണെന്ന് തിരിച്ചറിഞ്ഞു നന്മയിൽ ഉറച്ചുനിൽക്കാൻ ക്ഷമ ആവശ്യമാകുന്നു.

കോപം മനസ്സിനെ കരിച്ചുകളയുന്ന അഗ്നി. എന്നാൽ ക്ഷമ കോപത്തെ ശമിപ്പിക്കുന്ന ഔഷധവും.

കോപിക്കരുതെന്ന് ആരും വിലക്കിയിട്ടില്ല. അത് സ്വഭാവത്തിന്റെ ഭാഗം. എന്നാൽ, കോപത്തെ കടിച്ചിറക്കി ക്ഷമയവലംബിക്കാൻ ദൈവം കൽപിച്ചു.

പ്രതികൂലമായ ജീവിതസാഹചര്യങ്ങളിലും ക്ഷമ ഏറെ ആവശ്യം. ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെയും രോഗങ്ങളുടെയും സന്ദർഭങ്ങളിലൊന്നും ക്ഷമ കൈവെടിയരുത്. അത്തരം സന്ദർഭങ്ങളിലെ ക്ഷമക്കാണ് ദൈവികപൊരുത്തമുണ്ടാവുക.

ജീവിതം പലതരത്തിലുള്ള പരീക്ഷണങ്ങളാൽ നിർഭരം. അവിടെ പതറുകയോ അവി വേകം പ്രവർത്തിക്കുകയോ ചെയ്യാതെ ക്ഷമയവലംബിക്കണം. കാരണം, ഒരാൾ ഒരിക്കലും ഒരേ സാഹചര്യത്തിലായിരിക്കുകയില്ല ജീവിക്കുന്നത്.

ക്ഷമ മുന്നോട്ടുള്ള വഴി പ്രകാശിപ്പിക്കും. ജീവിതത്തിനത് വ്യക്തമായ കാഴ്ചപ്പാടുകൾ പ്രദാനം ചെയ്യും. അക്ഷമ മുന്നോട്ടുള്ള വഴിയെ ഇരുണ്ടതാക്കും. നിരാശയും വേദനയും മാത്രമേ അത് നൽകുകയുള്ളൂ.

ആഗ്രഹങ്ങളും പ്രതീക്ഷകളുമൊക്കെ ക്ഷമയോടു കൂടിയുള്ളതായിരിക്കണം. ക്ഷമിക്കാത്ത പ്രതീക്ഷക്ക് ഏറെ കാലം മുന്നോട്ട് പോകാനാകില്ല.

ക്ഷമിക്കാൻ പഠിക്കുക. മനസ്സിനെ ശക്തമാക്കുക. എല്ലാ രോഗങ്ങൾക്കും അത് ശമനമേകും.

ദൗർബല്യം വെടിയുക. ഏത് ഘട്ടങ്ങളിലും മനസ്സിന്റെ ആരോഗ്യത്തെ കാത്തുസൂക്ഷിക്കാൻ സാധിക്കണം. അത് ശരീരത്തെ രോഗമുക്തമാക്കും.

ഉള്ളതുകൊണ്ട് സംതുപ്തനായി ജീവിക്കുക. ജനത്തെ സ്നേഹിക്കുക.

ക്ഷമിക്കുന്നവൻ മാത്രമേ പ്രയാസങ്ങളിൽനിന്നും മന:സംഘർഷങ്ങളിൽനിന്നും മോചനം നേടാനാകുകയുള്ളൂ. അവർക്കത്രെ മനസ്സമാധാനം. മനസ്സിൽ നിരാശ ഏറ്റിവെക്കരുത്.

ക്ഷമ ഔന്നിത്യത്തിന്റെ അടയാളം. ആത്മധൈര്യത്തിന്റെയും കരളുറപ്പിന്റെയും ലക്ഷണം. ജീവിതത്തിന്റെ ഏത് അവസ്ഥയെ തരണം ചെയ്യാനും അത്തരക്കാർക്ക് സാധിക്കും. “ക്ഷമിക്കുന്നവരോടൊപ്പമാകുന്നു ദൈവമുള്ളത്” എന്ന് ബുർആൻ അരുളുകയുണ്ടായി.

സംസ്കാരങ്ങളുടെ ഉയർച്ചയിലും വളർച്ചയിലും ക്ഷമയുടെ സ്ഥാനം വലുതാണ്. ക്ഷമയും ദൈവഭക്തിയും ഐക്യവും നിലനിൽക്കുന്ന ഒരു സമൂഹവും പരാജയപ്പെടുകയില്ല.

ഏത് സംരംഭമായാലും ക്ഷമയുടെ തോതനുസരിച്ചാകുന്നു അതിന്റെ വിജയം. മേലുദ്യോഗസ്ഥനായാലും കീഴ്ത്തട്ടിലുള്ളവനായാലും പ്രസ്ഥാനം വിജയിക്കണമെങ്കിൽ ക്ഷമ അനിവാര്യമാണ്.

ക്ഷമ യുക്തിപൂർണ്ണമായ സമീപനവും നടപടിയും കൂടിയാണെന്ന് നാം മനസ്സിലാക്കുക.